

Előfizetési árak:

Egész évre	28 kor. — fill.
Fél évre	14 kor. — fill.
Negyed évre	7 kor. — fill.
Egy hónapra	2 kor. 40 fill.
Egyes szám ára	— kor. 10 fill.

Megjelenik napoként, — az ünnepek kivételével.

NEMZETI HIRLAP

Szerkesztőség:

Farkas-utca 8. sz. — Telefon 49. sz.

Kiadóhivatal:

Deák Ferenc-ut. 4. sz. — Telefon 364.

Hirdetések □ cm-ként . . . 10 fillér.

Nyilatkozat pótló sora . . . 40 fillér.

Főispáni kinevezések.

Budapest, okt. 25.

A kormány részleges programja fontos okokból még nem került nyilvánosságra, annyi azonban már kiszivárgott és az egész sajtó híreszteli is, hogy a miniszteriumokban, melyekben úgy éreztette hatását a válság, mint egyebütt, lázas munka folyik. Hogy a központban végzett munka eredménye valósággal érvényre is juthasson, a külsőben álló nagy államfeladatok fontosságától áthatott kiváló végrehajtó szervekre is van szükség. Meg is kezdődött már az ez irányban való tevékenység.

Ő felsége a belügyminiszter előterjesztésére már kinevezte a kolozsvári, aradi, pestmegyei és szatmári főispánokat. Rendes, békés időben a főispán-kinevezés nem kelt nagyobb szerű felűntést. Az egyes installációk legfeljebb az érdekelt törvényhatóságokat érintették közlekedéssel. Ugyanilyen volt az érdeklődés foka egyébként, ha régiműváltozás esetén véletlenül több főispáni kinevezés történt egyidejűleg. De mostanában más idők lettek. Az országban a hosszú, dermesztő pangás, a könnyű szerrel való adó nem fizetés, az újonc megtagadás valóságos örökös karnevált teremtett, mely után ha idejekorán be nem áll a kijózanodás, gyászos hamvazó szerda következik a nemzetre. Az izenértváltás az egyes törvényhatóságok közt, mely régi időknek kétes értékű maradványa, az utánzás örök törvényénél fogva, azt idézte elő, hogy az egész ország képzelt szélmalom ellen fejezkezik. A daczolás az egész vonalon, valamint az a körülmény, hogy a középponti végrehajtó hatalom az utolsó időben külső tényekben meg nem nyilatkozhatott, azt idézte elő, hogy általánosságban olyan a látászat, mintha az ország teljesen megtelekezne arról, hogy valakinek kell a közügyek élén állania, ez pedig az állam, a melynek a törvényhatóság felett álló érdekei és kötelei is vannak.

Az új főispán kinevezése nagyon nyomós faktum, mert a legelső fontos bevezető lépést jelenti a kabinet programjának végrehajtása felé. A kormány már kezdő sokallani a jóléti bizottságoknak nem a legjobb belátása szerint való nemzeti boldogulás felé vezető működését. Nem tűrheti tovább, hogy maga mellett egy második végrehajtó és törvényhozó hatalom

lom funkcionálhasson és valósággal bohózat helyeteket teremthessen. Nem szemlélteti tétlenül tovább is az okvetlenül örvénybe vezető passzív rezisztenciának keresztelt, sok helyen törvénybe ütköző túlzásokat. Mert vajon nem-e a legnagyobb foku abusus a törvényhatóságok most gyakorolt ellenállási joga? Nem tekintették-e még a legszélsőbb, legradikálisabb elemek is minden időben, csupán csak végső esetben megragadandó ősi fegyvernek, mely az állam alkotmánya ellen irányított támadást, a nemzeti jogok megnyirbálásának szándékát visszaverje? Igenis ennek vették, nem pedig agresszív romboló czélokat szolgáló veszedelmes támadó eszköznek.

Nem lehet tehát a kormánynak tétlenül néznie, hogy miképpen bomladozik az ország, miként válik széjjel az állam hatvan tartományoskára azért, hogy lehetetlenségeikért és chimeráikért (mert hisz az igazi jogosult nemzeti követelések létjogosultságát senki sem merészeli kétségbe vonni) elpusztítsa, romlásba vigye az Egészet.

Ennek a vesztebe rohanó végtelen politikai és gazdasági vakságnak látára elmulasztatlan kötelessége a kormánynak rendet teremtenie az adminisztrációban. A magukról megfellebbezetté az állam boldogulására vezető egyenes utra kell irányítani. A mikor a kormány erre a talán háládatlan, de mindenképpen a haza érdekét szolgáló feladatra töltötte el magát, egyszersmind szilárd megmáshatatlanszándéka, hogy mint eddig, úgy ezután is megmarad az alkotmányosság egyenes útján.

Az államegész szempontjából szükséges, hogy a törvényhatóságok is átérzessék a kormány intenczióit a maguk mivoltában és tőlük telhetőleg támogassák nehézségeikben. A kormány, ha azt akarja, hogy nemzeti legyen munkálkodása és nem játszva meghusitható, meg kell mindenektől követelnie a rend megtartását. Mert rendre van szükség, valóságosra és nem látszólagosra, hogy végre megkezdődhessenek a várva várt reformok.

A helyzet.

(Az új főispánokról.)

A tegnap publikált főispáni kinevezésekről a M. Nemzet a következőket írja: Higgadtan itélőkörben a kormánynak ezek a választásai a legjobb benyomást kel-

tették, a koalíciós vetésekre pedig valósággal gyilkos ködöt árasztottak. E nevek viselői egytől-egyig komoly, kiváló tehetségek s a magyar közéletnek tiszteltreméltó alakjai, a kikkel szemben el kellene némulnia a koalíciós rágalmazásnak, a mely mindmáig csak azzal tudta magát felszínre tartani, hogy a ki nem vallotta magát koalíciósának, azt egyszerűen kitűzte a hazafiak sorából. Ha még sem fog elmúlni ez a rosszakarati rágalom, annak legfőbb az lehet a magyarázata, hogy ilyen férfiaknak a küzdőterre lépésében komoly veszedelem látnak a kijelölésbe helyezett koalíciós néphódítás jövődelére nézve. Azonban mondanunk sem kell, hogy ezzel a rágalmazással szemben mind a férfiaknak s a kik soraikhoz csatlakoztak, bőséges elégtétel azaz általános öröm és megelégedés, melyet a közvélemény komolyabbik és — hálá Istennek! — nap-nap után gyarapodó része érez akkor, a midőn látja, hogy az országban a koalíció lelkiismeretlen politikája által zűllésbe kergetett rendjét helyreállítani a Fejérvári-kormánynak ilyen érintetlen nevű férfiak készségével és odaadással ajánlják föl szolgálataikat.

Erdekes, hogy a míg a koalíció egyik másik organuma már is üti a dobát s az új főispánokat igyekezik lesajnálni, addig az „Alkotmány” így akarja leplezni az új főispánok kinevezése által keltett koalíciós megkönyöndést:

„Mint értesülünk, — írja — a kinevezések e korai közlésének semmi egyéb czélja nincsen, mint hogy a még húzódozókat az előkelő nevek e sorozatával megszédítsék és e esálatékkal könnyebben horogra kapják.”

Persze, a tendenczia, a mit ez a magyarázó leplezettség kifejez, szintén csak rosszakarát. A mi nyilvánvaló abból is, hogy hiszen immár napok óta teljes az a névsor, a melyből a négy első kinevezést a hivatalos lap mai száma közli.

(A miniszterelnök és a második kerület.)

A budapesti második kerület szabadlevélű pártjának első értekezletén tartott.

Szeleho Kornél elnök két kérdést terjesztett döntés végett a párt elé: az egyik az volt, hogy vajon a párt a közeledő választáson állítson-e külön szabadlevélű párti jelöltet; a másik pedig, hogy mily állást foglaljon a kormánynyal és ennek jövődeli pártjával szemben.

Szmik Lajos azon nézetnek adott kifejezést, hogy tekintettel a jelenlegi politikai viszonyokra, a párt ne állítson jelöltet, hanem a volt Darányi-párttal boesátkozzék érintkezésbe és azzal egyetértőleg egy oly jelölt személyében igyekezzen megegyezni, a ki pártokon kívüli programmal a liberális eszmék és a liberális párt tendenciájának fentartásával hajlandó a jelöltséget elfogadni.

Kiss Károly dr. hozzájárul Szmik javaslatához, de azt azzal egészíti ki, hogy mondja

ki a párt azt, hogy eddig vallott elveihez továbbra is ragaszkodik és csak oly jelöltet fog támogatni, a ki a meddő közjogi kérdések kikapcsolásával főleg az ország kulturális és gazdasági fejlesztését valja programjának.

Alpár Ignác hosszabb és nagy tetszéssel fogadott beszédében utalt a politikai helyzet tarthatatlanságára és tekintettel az ország tájékoztatására, felvilágosítást vár a kormánytól, hogy milyen álláspontot akar elfoglalni s a kormány nyilatkozatát teszi függővé, hogy az számíthat-e a kerület támogatására, vagy sem. Nem tartozik azok közé, a kik a kormánynyal szóba boesátkozni sem akarnak, sőt hazafias kötelességének tartja a koronával egyetértve a kibontakozást keresni és javaslatba hozza, hogy a párt küldjön ki kebeléből egy küldöttséget a miniszterelnökhöz, a mely őt felkérné, hogy a kormány szándékait ismertesse és ezzel a kerületnek is a képviselőválasztásra vonatkozólag tájékoztatást nyújtson.

Szeleho Kornél elnök az indítvány elfogadása ellen szólt; nincs ugyan kifogása az ellen, hogy egyes választók, mint ilyenek, a kormánytól felvilágosítást kérjenek, de nem tartja lehetségesnek, hogy ilyen kiküldetés a szabadlevélű párt kebeléből történjék meg.

Csorba Ferenc miniszteri tanácsos azt indítványozza, hogy ezt a kérdést a mai értekezlet tárgyalja közli kapcsolják ki és az ülés befejezése után tartsanak egy külön választói értekezletet, a mely ezen kérdéssel foglalkozzék.

Az értekezlet elfogadta Szmik Lajos, illetőleg Kiss Károly indítványát.

Az ülés után Alpár Ignác elnöklése alatt választói értekezlet volt, a melyen nemcsak szabadlevélű, hanem más pártokhoz tartozó polgárok is voltak s elhatározták, hogy a kerület választói polgárságából — tehát a szabadlevélű párt keretén kívül álló választók sorából is — egy nagyobb számú bizottság keresse fel a miniszterelnököt, hogy ez őt a politikai helyzet tárgyában nyilatkoztattatja kérje fel.

A politikai válság.

— Yves Guyot a helyzetről. —

A budapesti Yves Guyot, a Freycinet — Constans-kabinet volt közmunkamisztere mondja el a maga rendkívül érdekes és általános figyelemreméltó véleményét a magyar függő kérdésekről.

Szerinte is úgy áll a dolog, hogy az obstrukció olyan parlamenti fegyver, a melylyel visszaelni nem szabad, mert represszáliakot von maga után. Példa erre az ir obstrukció, a mely megteremtette az angol guillotinet s a magyar obstrukció ellen való védekezést, a melylyel 1904. márczius 10 én Tisza István gróf megszerzte az újonczutalékok s a hathónapos indennitást. Az olyan parlament, a mely a rendes kormányzás feltételeit nem adja meg, forradalmi álláspontba helyezkedik és ezzel saját magát adja fel. Ennek a módja, a hogyan egynemely magyar képviselő a parlamenti kormányzást ér-

telmezi, mélyen elszomorító mindazokra nézve, a kik ebben a kormányzásban vélik minde- nek jogát a legjobban megvédeheti. Abból a gyönyörű magyar parlamenti palotából azt halljuk, hogy 1904. december 13-án a képviselők megrohanják az üléstermet és butor- zatát halomra zúzzák s ráadásul, élükön Bánffyval, egy volt miniszterelnökkel, lefegy- képezetik magukat. Kossuth szerint „ez a magyar politikai többség szimbóluma”. Talán inkább gyerekeségüknek bizonyítéka. Apponyi szerint „a törvényes jogok folytonosságának döntő próbája”. Magyarország törvényei sen- kinek sem adnak megbízást székek, íróasztal- lok, poharak széttúzására. Franciaországban ilyen képviselőknek a büntetőtörvényszékkel gyúlna meg a bajuk.

A helyzeti úgy alakult, hogy csak a válsztás lehetett kivétel ut. Ez többséget adott a szövetszett pártoknak. Vártuk, hogy a legnagyobb párt, a függetlenségi akcióba lép és kormányt alakít. De nem; azt halljuk, hogy eszeágbán sines. Miért? Kivétel a magyar vezényszót, holott Apponyi maga is boismeri, hogy a választást nem ez alatt a jelszó alatt vitták meg. Pedig ha a korona ragaszkodik az eddigi vezényszóhoz, annak meg van az oka. Ott van az 1867-iki kiegyezésben, mely felségjognak deklarálja a had- sereg belservesztet, vezérletét és vezényletét.

A koalíció vezérei kijelentik, hogy vagy enged a király, vagy pedig ők meggátolnak minden kormányzást, s az egész ország teljes anarchiába jut. És ez a politika van most folyamatban. Erre a király kinevezi a Fejérvári-kormányt, a mely hivatkozik a maga ideig- lenes megbízására. A koalíció felelete gyan- tás soraiból Pozsgay utáná egy a minisz- ternek, s Justh elnök nem Pozsgayt, hanem Fejérvári bárót utasítja rendre. Az elnapolás daczára tovább tanácskozik a koalíció s föl- bízta a megyéket, hogy tagadják meg a pénz- és véradót. Szeptember 15-én megia- méltik ezeket a jeleneteket, mire a Fejérvári-kormány lemond. Szeptember 23-án a király tudatára adja a koalíciójának a maga ultimá- tumát. Az új összehíváskor így néz ki a or- szág: se kormány, se budget, se kereskedelmi szerződés törvénybe iktatása, se delegáció, az adó rosszul foly be, újonc pedig egyáltalán nincs. A függetlenségi párt büszke arra, hogy ezt az anarchiát elérte, ebben a büsz- keségben azonban nem osztózik vele Magyar- ország egyetlen külföldi barátja sem.

Erre a belügyminiszter, Kristóffy, hozzá- nyul az egyetlen fegyverhez, mely ezeknek az állapotoknak véget vethet. Ma 20 millió la- kosra 11 millió választó esik. Sok helyütt 200 választója van egy kerületnek. Tízra, a koalíció ellenzi ezt. Végre a király hozzájárul. A király hivatkozza az általános vá- lasztójogból kikerülő parlamenthez az egyedüli kivétel ut a jelenlegi súlyos konfliktusból. De vajon a korlátolt választójoggal összeáll- tott Ház megszavazza-e az általános választó- jogot? Ez a kérdés? Vajon a magyar gentry, mely a mai választókerületek magvát képezi, fölöslegesen olyan többséget választana, a mely megszavazza az általános választó- jogot?

Szeretjük remélni, hogy a magyarok, a kik annyi bizonyítékot adtak politikai ké- pességeiknek, a dolgok mai folyását nem fog- ják az esztelenységű üzni. Vagy ezé a ma- gyar vezényszó, vagy csak ürgy. Az első

TÁRCZA.

Pater Vitus.

Irt: Versényi György.

(Folytatás.)

A versenialás szünetedélye volt. Beszé- deibe, értekezéseibe is bele-bele szó egy-egy rigmst. Így A tudományos istenségről csi- műben a próza közt csak megosendul:

Hogyha már a tőke maga kezd rothadni,
Annak gyenge ága, hogy fog megmaradni?
Szülők, ha magatok rossz szívet viseltek,
Vajon jó magzatot miképpen neveltek?

Nagyboldogasszony napi ünnepi beszédét ezzel végzi:

Szent főházzal esedezünk
Néked nagyasszonyunknak,
Mária, ki anyja lettél
Üdvözítő Urunknak:
Imádj Istent miérettünk
Kinos éltünk csatáján,
Imádj Istent bünyösökért
Halálunknak óráján.

Dorgóhoz 1839. decz. 31-én irt levelében szintén versre fordítja a beszédet:

Foly az idő, nem sokára
Az ifjú kor elrepül,
Bizonytalan a határa,
Bus telére mikor dül.

(Közm. 1885. 75. sz.)

Egyik-másik levelében szintén versike:

Bizony csak nem tudja senki,
Mire fekszik, mire kél,
Csak a halandók sorsával
Játsoz történetnek él.

(Közm. 1885. 38. sz.)

Egyik levelét így végzi:

Sokkal közdöl örömedet,
Mindenekkel jó kedvedet,
Kevéssel szünetededet,
Választottakkal szüvedet.

(U. o. 47. sz.)

Egy humoros levélben (1847. febr. 27.) hideglelésről panaszkodik s két kis versikét szur belé. (U. o. 49. sz.) Másikban (1847. decz. 22.) rimes prózába keveredik. (U. o.)

Máskor megint (1850. apr. 27.) a mulan- dóságról elmélkedik s aztán versre fordítja:

Mióta látom a világot s lát engem a világ,
Hatvanháromszor nyílt ki már erdön-mezőn
[virág]
Látom-e még többször is meg, nemtom, mert
[a nap alatt]
Jelenem perc, jövőm kétes, a mi volt már
[elhaladt].

Aztán prózában folytatja: Ha látom, látom; ha nem, így is jó. Élni nem szégyel- lem, meghalni nem rettegek. El az emlékek- nek. Azt mondja: Az ember is kérdőző ál- lat, mert ha az állatok az elnyelt étken, az ember a multakon fogatlan reminiscenciával kérdőznek. (U. o. 50. sz.)

Keserű kanonokhoz 1867. szept. 22-ikén irt levelében:

Boldog vagyok, mert önhetem
Még könnyeim záporát,
Hadd verjék le, ha hibás volt
Ifjuságom bünporát.
Boldog biz' én még annyiba,
Hogy Herculán romjaiba
Leszállok gondolatlan
S mulatok a holtakkal.

Vagy a jelesekre hivatkozik, a kik hal- hatatlanok s kik megelégedettek voltak:

Ábrahám, Virág, Knistel s több efféle,
Kiknek most is ragyog szép eszüknek éle,

Hát az oraculum Seneca mit vettét?

S Horác, ki magában egy praktikus élet.

(Bodó Ádám közlése. Közmivelődés, 1886. 15. sz.)

Pápai Lajos valamely panaszos levélrele vigasztaló sorokat ír: Biz' épen neked való a lamentáció, mint Nagy Antinak a Mányi temetése után az olvasó. Neked, a kit Isten egészséggel, könnyű vérrrel, jó természettel, vig kedélylyel áldott meg. Közben ide illő versikék ismert költeményeiből. (Közm. 1886. 8. sz.)

Néha hevenyében lefordít egy pár sort. Pl. Ovenusból:

Quisque senectutem, mortem mihi nemo precatur,
Optatur morbus, non medicina mihi.

Igy:

Majd ki-ki vénreget, de halált nekem egy se óhajt,
Kivántok nyavalyát, nem pedig orvosi szert.

(Sneff József közlése. Közm. 1886.)

Dorgóhoz irt levelében Horatiusnak e sza- vai: multa potentibus desunt multa esete, így üti versekbe:

Sok hiányzik a gazdagnak
Sokra vágyó szívében,
Boldog, a kit nem zaklatnak
A vágyak szűk körében.

(Közm. 1885. 35. sz.)

Vannak alkalmi költeményei. Megláto- gatja a marosújvári sóbányát, emléksoro- kat ír:

Mig porrá nem válnak testem csontforgási,
Azt el nem felejt, hogy itt volt Szakács.

(Erdély, II. 177.) Egy fiatal leány sarkó- vére építaphimot ír. Épen úgy megírja a turi róm. kath. egyház megalapítójának, Czi- eziui Antalnak sirversét.

Noénak is a kulacs
Ilyennel állt a szegen
Azért fektűt tudtán kívül
Az öreg ur részegen.

Borooskát küldözgettek a páternek innen is, onnan is. S szintugy rosszul esett, ha — kivált megszokott alkalmakkor — elmaradt. Így az Inventárium-ban is, a mint leírja a frugális névnap lakomát, azzal végzi:

Vizet itunk, mondom, még pedig kutvizet,
Holott a turi pát még azért is fizet.
Mert az urak a mult jó börtérő korban,
Nem részesítettek rózsamál borbán.
Kösziklára hullott a tréfas kérelem,
Bor helyett most is csak viszeskorsóm lelem.
Gondolom, hogy ezen hírneves és nemes
Csépekre egy barát torka nem érdemes.
Jó! mert ha torkomba vizet nem bort töltök,
Mint köszvényes, csuszos, fűrdőre sem költök.

A rózsamál, úgy látszik, különösen sze- reti. Gyakran emlegeti.

Máskor megharagszik. Hirsch tordai há- főnökről azt mondja, hogy ez a Szent-János titkos látásainál is titkosabb s rejtélyesebb ő exzellenziájának kedvence. Hirsch nem vitte el Fehérvárra, mint a hogy ígérte. Pa- ter Vitus mintegy hazafivarsikodva fe- nyegeti:

De tegye meg a mit ígért, meri ha nem,
Ezen verssel, hol találom, leverem:
„Officiat” est verbum, quo non sceleratius ullum,
Officiat hic aliis, hinc dicitur officialis.

Varr-varr ezimen egy össze-vissza hányt szobát rajzol. A végén oda biggyeszte:

Hej nagy kutypaszó
Az a vizitáció!

Valami, az illető körben jól ismert hely- zetét figuráz ki vele.

(Folytatás következik.)

esetben a dolog tiszta. De vajon mit rejteget magában az ügy? Kossuth Magyarország teljes függetlenítését előzta. Holott rendesen csak perszonál-unióra törekedett. Apponyi ellenben úgy irt a „Times”-be, hogy az egységet nem akarja szétválasztani. Ha az ember Apponyi cikkét olvassa, okvetlenül rájön a kálcsburgi jesuita növendékre, a ki egészen másképp törekszik, mint a csejra, a mit megjelölt. Magyarország erkölcsi és anyagi hitelének romlása nélkül sokáig nem maradhat ebben a helyzetben. Mit akar a függetlenség párt? Gazdasági elvárást? Kossuth textilipart és egyidejűleg ruhagyártat akar létesíteni. Ez ellentmondás. Politikai elkülönítést? Mondják, hogy vannak magyarok, a kik Svájc vagy Belgium szerepére vágyak. Talán a hatalmak védelme alatt semleges országgá akarnak alakulni? Egy huszmillió nemzetnek nem szabad, hogy ennyire szerény legyen. Vajon nem játszottak-e már elsőrangú szerepet? Avagy azóta befolyásuk meggyöngült? Ha az ember a vezérek nagy erőfeszítését, a mit kifejtettek, s a köpenyt, melybe azt bujtatták, egybe veti, be kell vallania, hogy bár ez komédia olyan hadjárat, a mely Gargantua hőseit és Gulliver apró, kővér törpéit idézi az emlékeztetőbe: anarhiába döntik az országot, szétrombolják Deák művét, — ugyan miért? Hogy Ferencz József király 83. részben francia vezényszóval kapitáljon.

Vészi József.

Kolozsvár, okt. 25.

Hírül adtuk tegnap a hivatalos lap közlését, mely szerint a király Vészi József volt országgyűlési képviselőt, a „Budapesti Napló” főszerkesztőjét a miniszterelnökséghez tisztelt belső miniszteri tanácsosnak nevezte ki. Ez a kinevezés — mint értesülünk — egy nagy jelentőségű és fontos feladatok teljesítésére hivatott munkakör betöltését jelenti, mert az új miniszteri tanácsos a miniszterelnökségi sajtóosztálynak vezetését fogja átvénni.

Ez ép oly diszes, mint terhes pozíció, mely Berezik Árpád nyugalomba vonulásaival üresedett meg, mind ez ideig betöltésre várt. Vezetését ez alatt az idő alatt Klein Ödön és Ürmösy Miklós miniszteri osztálytanácsosok odaadó buzgósággal, éberséggel és kiváló tapintatossággal töltötték be. Most Vészi József személyében alkalmas, hivatott és méltó örökös lép az elődök helyébe. Az új miniszteri tanácsos ismert nagy képességei, irói és fényes publicisztikai tehetsége, széles tudása és munkacereje előtt oly munkakör nyílik meg, a melyben nagy és mélyreható, hasznos szolgáltatásokat tehet a magyarság ügyének, a magyar nemzeti állam külső és belső tekintélyének, érdekeinek.

Országgyűlési általános ismeretes Vészi Józsefnek széleskörű, a tartalom mélységével, a forma és a stílus művészetével ható publicisztikai működése. Egész pályáján igazi újságíró volt, példás nagy szorgalommal és nemese ambícióval gyarapította mindig ismereteinek bőséges halmozását, mélyen járó tanulmányait. Könnyű, eleven, színes tolla szép formába tudta önteni és az olvasó elé tárni magvas gondanvalókat. Dolgozott a szépirodalom mezején értékes sikerekkel, foglalkozott művészeti tanulmányokkal. Mikor a publicisztika terére lépett komoly és széleskörű tudással, csakhamar vezető szerepre emelte fényes talentuma. Az egyházpolitikai heves harcok idején s azóta is mindig az igazi liberális szellemű szolgálatában küzdött. Megingathatatlan liberális elveit, eszméit hirdette mint képviselő is a parlamentben, hol ejles szónok is szívesen hallgattak tartalmas és erős érvelésű beszédeiről. A főváros egyik kerületének bizalma két ciklusa is megtisztelte a liberális meggyőződésű Vészi képviselői mandátummal.

A közélet más mezején is jelentős sikereket és hasznos tevékenységet jegyezhetünk Vészi József neve mellé. Kulturális, humanitárius téren sokat és buzgólag dolgozott. A magyar sajtó munkásainak teljes mértékben kiérdemelte nagyrabecsülését és szeretetét nagy tehetsége, irói jellemével, szívósággal, páratlan kollektivitásával. Erős egyénisége, szintiszta mélyeséges hazafisága becsülést és szeretetet szerzett számára nemcsak pályatársai, de a nagyközönség, nemcsak választókerülete, de az egész ország közönsége körében. Igazi demokratikus gondolkodása, szabad szelleme, elfogulatlansága fényes és nagyhatalmú kifejezésre jutott legutóbb azokban a cikkekben is, a melyek a szociális és közgazdasági reformok legnagyobb fontosságára mutattak rá.

Vészi József most megváltik a parlamenti működésétől, s lemondott a fővárosi III. kerületben vállalt képviselői mandátumáról. Új munkakörében támogatva a sajtóosztály eddigi érdemes vezetőitől, bőven lesz alkalma fényes tevékenységével még több sikereket fűzni eddigi pályája hasznos és nagyarányú sikereihez a haza javára.

Vészi József az eddig általa az erkölcsöt „Budapesti Napló” közönségétől a következő módon veszen búcsút:

Estendők óta parlamenti beszédekben és a lap hasábjain közlöttem ezekben következően hirdetem azt a meggyőződésemet, hogy Magyarország közéletének fokozatos

megromlása, parlamentünk cselekvő erejének egyre sürribben ismétlődő s egyre hosszabb ideig tartó megbénulása a tulkekenynye lett választói jogból folyik és hogy hazánk regnerálását, közéletünk bajainak orvoslását, társadalmi és gazdasági haladásunk megakadt folyamatának újból való megindítását, a nemzeti élet felpozícióját egyes-egyedül az általános választói jog megvalósítása tudná biztosítani.

E lap tisztelt olvasó közönsége a tanu, hogy e meggyőződésemet jóval régebbi keletű, mint az a nemrég keletkezett politikai áramlat, a mely az általános szavazati jog ügyét az aktuális homlokterébe toltta. Hirdettem a meggyőződésemet olyan időkben is, a mikor a zsoltáros szavai szerint olyan voltam e hittemmel, mint a magányos veréb a háztetőn. Hirdettem azóta is váltig, mondtam, nem csökkönyösen, noha hosszú éveken át az idők folyása sehogysam látszott kedvezni ennek az én politikai ideálomnak. Hirdettem e meggyőződésemet még töhertetlenebb erővel most is, a midőn közviszonyaink e kérdéssel megértelték és a legszűkebben megoldandó problémák elé helyezték. Az általános választói jog nem politikai rajongók álma többé, hanem kormányprogram, a mely a törvényhozás egyik tényezőjének előzetes jóváhagyását már megnyerte és a melyhez az állami akaratképződés egy másik nevezetes tényezője, a közvélemény mind nagyobb mértékben csatlakozik.

E viszonyok közepette a politikai kötelesség engem, ez eszmék legeskevényebb, de egyszerűs mind legteljesebb harcát ugyanannak a harczterének más csataszorába szolt. Felesküdt katonája az általános szavazati jog eszméjének, tétovázás nélkül követem e szótát. Bármilyen nehezre esik megválnom e laptól, a mely egy évtized óta egész publicisztikai munkásságom tolmácsa volt, bármilyen fájdalmasan érzem a búcsúzkodás szomorúságát, midőn e lap nagy olvasó közönségéhez és derék munkatársaimhoz kell istenházaodot mondanom: — a választ élnem kerülhetem. Forró közönséget mondok olvasó közönségemnek, mely becsületes újságírói törekvéseimet meleg rokonérzésével és kitüntető támogatásával kísérte. Igaz szívóhál fakadó halált mondok e lap munkatársainak is, a kik hű osztályosai voltak küzdelmimnek és segítő bajtársaim a nehéz dologtevésben. Azzal a megnyugvással távozom e lap elől, hogy a Budapesti Napló politikai irányja töhertetlenül a régi maradt és büszkes munkatársaim bevált kezében a régi csapáson szellemi tartalmának egész gazdagságával és üdőségével fog a Budapesti Napló ezentúl is diadalmasan előrehaladni.

Konti József halála.

(1852—1905.)

Tegnap táviratunk jelentette a gyászírt, hogy Konti József, a hírnemes és népszerű magyar zeneszerző Budapesten meghalt.

A magyar bohémvilágban alig volt kedvesebb, alig volt népszerűbb ember Konti Józsefnél, az ideázzalmazott lengyel-zsidó muzsikuskál, a kiből egy lobogott a magyar érzés, mintha a honfoglalókkal jött volna be Magyarországra. Kontinak nem volt ellensége. Kontit mindenki szerette. Konti tehetségét mindenki elismerte és az ő barátságát mindenki kereste.

Ötletes elme volt s élénk és mulatságos mindenekelőtt. De Konti, a ki művészetében szerzeményeiben legfőbb elvéül vallotta a disztigvált ízlést, az életben nem igen válogatta meg ötleteit. Mindig büszke volt arra, hogy csipős megjegyzéseit szemébe mondja a legnagyobb uraknak is. De Konti szabadszajúságán senki meg nem botránkozott, mert legelősebb és legdrasztikusabb szavát is megengyhette az abszolút jóhiszeműség, a benne lakozó igazság, vagy a pajkos vigás, a miből született.

Két ember lakott benne. Mint alkotó művész ugyancsak komolyan vette hivatását. Követői, utánzóai az operett-szerzésben, a kik irigyei is lehettek, gyakran plágiummal vádolták őt. Olyankor Konti, a ki teljes tudatában volt mesteri voltának, az ő széles nevetésével azt szokta mondani:

— Jó, én lopok. De lopjatok ti is! A páshoz is érteni kell ám! De ti még lopni se tudtok.

A karmesterei székben szuverén volt az ő művésze. Az az operett, a melyet Konti dirigált, félig már biztosítva lehetett sikeréről.

De színházban, művészetben és karmesterei széken túl Konti bohém volt, vidám, pajkos, javíthatatlan bohém. És a könnyelmű bohémesség megöröklötte benne az életet, nem a művészet, a ki a halhatatlanság számára dolgozott, hanem a balandó emberét s törekeny szervezését korai sírba vitte.

Teste most kiterítve fekszik s mi úgy állunk kihült teteme előtt, mint Hamlet a boldos Yorick koponyája előtt, kérdvén:

„Hová lettek gunyjaid, bakugrásaid, dalaid? Hová lettek élezeid, melyek az egész asztalt határa fakasztotta? Hová lettek Konti drasztikus adomái, csipős megjegyzései? Hová lettek magyar beszédeknek furesaságai? Mondja-e még következetesen a „szobát” szobának és a „szobát” szobának? Hová lett a „pözsge” iránt való mohó vágy és olthatatlan szomjúság?

Kontival a derének egy kedves vonása, egy markáns, szeretetreméltó, értékes egyéniség költözik el közülünk.

Konti József Varsóban született 1852-ben. A bécsi konzervatóriumban tanult, majd Suppé mellé került. Az akkor virágzó bécsi operett adott irányt művészetének, muzsikája mindvégig ennek a stílusnak hódolt. Első műveinek volt a legnagyobb sikere: az *Eleven ördög*-ben, a *Szhanec*-ban, *Királyfogás*-ban melódikákat adott a közönségnek, a melyek ma is népszerűek. Konti 1884-ben szerződött karmesternek a Népszínházhoz. Mindnyájunk emlékeztetésére van a sok fényes, világos est, melynek sikere jórészt a Konti nevéhez fűződik. Lehetek, a kik a betanítás gondosságában, a finomságok kisészolásában fölülmúlták: ritmusának lendülete, pattogó ereje, elragadó tüze legelső rangú operett-karmestert tette. Majd a Király Színház megnyitására ehhez a színházhoz szerződött. Itt kapta az utolsó szerzői babért a *Fecské* operettjével.

Ma, szerdán, délelőtt tizenegy órakor lesz a temetés. A Király Színház nevében Beöthy László, a Magyar Színpad Szervező Egyesületének képviselőjében pedig Márkus József fog beszédet mondani a temetőben.

Uj „ellentállás”.

Kolozsvár, okt. 25.

Hála a koalíció leleményességének, „főispán-kérdés” is van már. És pedig két-fél alakban, a minthogy a koalíció is két-fél szokott dolgozni. Az egyiket az a brutális hang jellemzi, a mely még a leg-egzotikusabb Balkán-államocskában is közmegevetés tárgya és csak a magyar koalícióban szalonképes, sőt egyedül hazafias hangnem. A másik pedig annak a hazugságban fogantatott rabuliztikának a szülötte, melynek atyámes-tere ama bizonyos „nagy csavar”, a ki kérkedve vállalkozik arra, hogy egy és ugyanazon törvényből *fehér, vagy fekete* magyarázatot hozzon elő.

Nem szólnak sokat arról a modorról és módszerről, a melynek *egyetlen argumentuma* a „bitang sehonai”. Szeméttben született, pocolyában fog meghalni. Az alsóbbangru szenvedélyekre spekulál s itt bizonyára meg is kapja honoráriumát. De nem mellőzhetjük hallgatással azt a másik irányzatot, mely ravasz ostobasággal a „jog, törvény és igazság” jelszavaira veti magát, hogy a jámbor hívőket *jogi kokler-ségével* csapja be.

Már hallottuk, hogy megütöttek a nagy dobos és káldos jelszót, hogy az új főispánokat nem kell a megyeházba bebocsátani, nem kell installálni, ki kell alóluk rántani a széket. Utóvégre az efféle utszéli demagóg hangot megtudjuk érteni annak a koalíciónak a részéről, mely létét egyenesen a hazugsággal és rágalomokkal táplált demagógiának köszönheti. Hanem az már mégis csak sok, ha az igazságnak ezen elvi ellenségei az alkotmány *védői* gyanánt tolják fel magukat és egyenesen az alkotmány megvédelmezése szempontjából intonálják a már fentebb érintett brutális szimfóniát.

Hát elfelejtették volna az alkotmányvédők marodörök, hogy az alkotmány nem más, mint a *fennálló törvények sommázata*? Hát azt gondolják, hogy lehet az alkotmányt a törvények *lábbal tiprásával* is védelmezni? Nem veszik-e észükbe, hogy a kik az alkotmányt, a jog, törvény és igazságnak *védői*ül tolják fel magukat, azoknak kétszeres aggodó gonddal kell örködni a felett, hogy *ők maguk* soha és semmi körülmények között alkotmánytiprókká, törvényszegőkké ne válnak?

Bátrak vagyunk kérdezni a koalíciós alkotmány hősöktől, hogy ha tényleg és bebizonyítottan abszolút kormánytalan állanak is szemközt: vajjon felmentve éreznék-e magukat a fennálló, érvényes és alkotmányos uton létre jött törvények uralma alól? És most, a mikor még gimpi-fogásra sem használják az abszolutizmus mumusát: vajjon csak az a törvény kötelezi-e őket, a melyet *ők jónak látnak elismerni*?

Ime megindul a féktelen igazgatás, hogy a vármegyei és városi gyűlések szegüljenek ellen a főispán beiktatásának. Hát mi ad létet a vármegye és a város gyűlésének? Nem *az a törvény*? És mi ruházta föl a felséget a főispán-kinevezési joggal? Ugy-e, szintén *a törvény*? De ugyan mi adna jogot a törvényhatósági bizottságnak ahoz, hogy az egyik fennálló törvényt respektálja, a másikat pedig nem? Hol a törvényes jog, mely a municípiumnak hatalmat ad, hogy a törvény *egyrészt* érvényesnek ismerje el, a *másikról* pedig az érvényességet megtagadja? Mi-

féle abszurd és lehetetlen felfogás az, mely a törvény alá rekesztett hatóságot a törvény bírójává teszi meg s vele önkényesen olyan jogokat kíván gyakoroltatni, a melyeket annak a törvény egyáltalában nem ad?

Kérve-kérjük és óva figyelmeztetjük azokat, a kiket illet, hogy a mikor az alkotmányt védik, ne hasogassák maguk foszlányokra a törvényes alapot, mert ha ezt teszik, nemcsak hogy saját hivatatalan voltak igazolják be, hanem a nemzetnek is mérhetetlen károkat okoznak, az intézmények törvényes alapjainak megromlásával.

A törvény világosan megszabja, hogy a kit a felség főispánnak kinevez, azt a törvényhatóság főispánnak elismerni köteles. Nincs törvény, mely ellenkezőt mondana. Nincs jogfacsarás, nincs jogi rabuliztika, melylyel ellenkezőt igazolni lehetne. Ha tehát valaki mégis ellenkezőt cselekszik, az nem jog, hanem az erőszak fundamentumára állott, s a *jogkérdést hatalmi kérdéssé* változtatta. Attól pedig mentsem meg bennünket a magyarok Istene, hogy elvakultságunkban idáig vetemedjünk.

Ne álltassuk magunkat, de más se álltassunk azzal, hogy most ennél a tárgynál *politikai* kérdéssel állunk szemközt. Tisztán *jog kérdésről* van szó! És ezen mit sem változtat még az a felfogás sem, ha valaki a mostani kormányt — alaptalan ráfogással — imparlamentárisnak, vagy pláne törvénytelennek tartja.

Az új kormány azonban kétségtelenül törvényes. És most már nem csupán azért, mert a királynak alkotmányadta joga, hogy minisztereit maga válassza meg; hanem azért is, mert a reaktívált kabinet kifogástalanul alkotmányos, sőt parlamentáris alapon akar kormányozni. Első és legelső dolga az lesz, hogy ehhez a törekvéséhez az összes alkotmányos föltételeket megszerezze. Így tehát kétségtelen tény, hogy a kormány az ország alkotmányát, törvényeit teljes egészükben respektálni és megvédelmezni fogja. Ugyanez lesz a feladatok, kötelességek a kormány exponenseinek: a főispánoknak is. Semmi sem történt, semmitől sem lehet tartani a miagyanu leparányibb árnyékát s férköztetné ehez. A milyen eltagadhatatlanul törvényes a főispánok kinevezése, mindenestre ép olyan alkotmányos és törvényes a feladat is, a melyre vállalkoztak. Erre garancia a kormányról ki-nevezésére vonatkozó királyi kézirat, garancia a főispánok személye — és garancia egyáltalán minden körülmény mely között az új kormány létrejött.

Hát mit akarnának akkor a törvényhatóságok azzal a léha és haszontalan tüntetéssel, melyet a koalíció vezérbizottsága most az új főispánokkal szemben reájuk szeretne diktálni? Ki merné állítani, hogy erre a demonstrációra akkora szükség van, mely a törvénynél erősebb? És a dolog merő szükségtelességéről, méltatlanságáról, igazatlanságáról nem is beszélve, — melyik municípium akarja most a maga részéről nyilvánvalóan dokumentálni, hogy annyira ex-lexben vagyunk, hogy kire-kire nézve *csak* az a törvény, a mit törvényül *önként elismerni hajlandó*?

A főispán-kérdést tehát tekintsük a törvények szigorú mértéke szerint s azok, a kik a törvényekben keresnek oltalmat, ne tiporják lábbal azt, a miben oltalmukat keresik.

Am folyamodjék a koalíciós tábor, ha már másképpen nem élhet, továbbra is az utcai szitkozódás legszelsőbb nomenklaturájához; hanem a municípiumok a törvényeket, az azokban lefejtett jogokat és oltalmat becsüljék meg azzal, hogy az ugyanazokban megszabott kötelességeket is legrigorózu-sabban teljesítsék.

HIREK.

Kolozsvár, okt. 25.

Az új főispán kinevezése. A belügyminiszter ma hivatalos leirat alakjában értesítette Kolozs vármegye és Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósági bizottságát, hogy ő felsége gróf *Béldi Ákos* főispánt ezen állásától, saját kérelmére legkegyelmesebben felmenteni s gróf *Teleki László* főispánra legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. E miniszteri leirat legközelebb rendkívüli közgyűlés elé terjesztetik, a melyen a

törvényhatóság a volt főispán elbucszatása és az új főispán beiktatása iránt fog intézkedni.

Az E. K. E. tisztí karának tanácskozási ülése. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület tisztí kara ma délután 5 órakor az E. K. E. Mátyás-házi helyiségében tanácskozást tart. A tanácskozáson csak a tisztí kar tagjai lehetnek jelen.

Kirándulás Kolozsvárra. A lugosi gimnázium 30 tanulója 4 tanár vezetésével tanulmányi kirándulást rendez az erdélyi részekben. A kiránduló diákok tanulmányutjuk alatt felkeresik Kolozsvárt is, a hol két napig fognak időzni. A kirándulók, — mint azt az E. K. E. főtitkári hivatalánál már bejelentették, október 27-án, pénteken érkeznek Kolozsvárra, a hol az állomásnál *Kovács Géza* E. K. E. főtitkár fogadja, a ki ellátásukról és elhelyezésükéről körültekintő, figyelmes előzékenységgel gondoskodott. A kiránduló diákok Kolozsvárt megtekintik a város nagyobb nevezetességeit s kószorút fognak elhelyezni a Mátyás-szobor talapzatára. Kolozsvárról valószínűleg csak vasárnap reggel fognak elutazni s a Székelyföld felé folytatják útjukat.

A Dávid Ferencz ifjúsági egyet gyűlése. A Dávid Ferencz ifjúsági egyet f. hó 27-én este fél nyolc órakor rendes gyűlést tart az unitárius teológián a következő tárgysorozattal: 1. Felolvas Demeter Attila jh. „Naplómból” ezimel utleirást. 2. Folyó ügyek elintézése. 3. Indítványok. Az előkező kéri a tagokat, hogy teljes számban jelenjenek meg.

A Szent Imre-Egyet gyűlése. A kolozsvári egyetemi ifjúsági Szent Imre egyesülete szombatnap délután 6 órakor tartja meg rendes felolvasó estélyét a róm. kath. főgimnázium disztermében, melyen — több szavalt és énekszámon kívül — *Rak József* róm. kath. hitoktató tart felolvasást a „Dogmá”-ról.

Az Akadémia elnökválasztásához. A Magyar Tudományos Akadémia elnökválasztása, mint megemlítettük, november 27-én lesz. Az Akadémia tagjai az elnöki állásra *Széchényi Béla* grófot jelölték, a kinek személyisége minden tekintetben rászóll arra. *Széchényi Béla* gróf azonban, a ki immár hatvannyolcz esztendő, haladott korára való tekintettel eleve lemondott arról, hogy a diszes állást az ő személyével töltse be, miután nézte szerint az Akadémiának fiatalabb és munkabíróbb erőre van szüksége. A tudósok nagy sajnálkozással vették tudomásul a nemes gróf megmáshíthatlan elhatározását, a melybe azonban bele kell nyugodniok. Most a tagok legnagyobb számának bizalma *Berzevichy Albert* dr., volt közoktatási miniszter felé irányul, a kinek személye nemcsak a közönség előtt, de a tudományos világban is igen népszerű és munkáival a külföldön is számtalanszor szerzett elismerést a magyar irodalomnak.

Halálozás. Nagyajtai *Cseréy Ákos* megyei bizottsági tag, életének 50 ik évében hétfőn (23-án) éjjel 1/11 órakor meghalt. Kiterjedt rokonságra egyik szeretett tagját, a vármegyei törvényhatóság pedig a közönség serény munkáját vesztette el. Földi porréseket a Király-utera 4. szám alatti gyászház-tól a reform. egyház szokásai szerint való gyászszertartás után a vasúti állomásra kísérik és *Kézdivásárhelyre* szállítják, hol holnap délután a család sírboltban helyezik örök nyugalomra. Halálát számos közeli és távoli rokonságon kívül gyászolják: Özv. nagyajtai *Cseréy Ákosné*, szül. csikszentsimoni *Endes Lila*, mint bánatos neje. Nagyajtai *Cseréy Jánoska* és *Margitka*, mint gyermekei. Özv. nagyajtai *Cseréy Jánosné*, szül. alsó-zaturoszai *Zathureczky Emilia*, mint édes anyja. Özv. zentiványi *Szentiványi Ignác*né, szül. alsó-zaturoszai *Zathureczky Mária*, alsó-zaturoszai *Zathureczky Gábor*, *Gyula*, *József* és *Louiza* *Bartha Sándor* özvegye és gyermekeik, mint nagynőjei és nagybátyjai, csikszentsimoni *Endes Péter*, mint sógor.

A tanárjelöltek segély-egyletének gyűlése. A tanárjelöltek segélyegyesülete, melynek főelőja a szegénysorú tanárjelöltek anyagi támogatása, ma délután 4 órakor választmányi ülést tart a tanárképző intézetben a következő programmal: 1. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. A segélyért folyamodók kérvényeinek tárgyalása és elintézése. Interpellációk, javaslatok, indítványok.

A miniszter köszönete. A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a vallás- és közoktatásiügyi miniszter *Fallier* Ferencz tordai törvényeségi irodatisztnak azon alkalomból, hogy a siketnémák vátoi országos intézete céljaira 100 koronát adományozott, köszönetét fejezte ki.

A Zeysig-ügy. A budapesti törvényszék vádátanása tegnapi ülésében *Baneth* Sándor szabadlábú hágysáa ellen benyújtott felfolyamodást elutasította, dr. Fried Vilmos ügyvéd, *Dénes József* máv. segédtitkár védőjének felfolyamodására azonban *Dénes József* terhelt szabadlábúra helyezett rendelte el, a mi nyomban be is következett. A védő felfolyamodásában azzal érvelt a vizsgáló letartóztatást elrendelő végzésének indokai ellen, hogy védenének, ki államhivatalnok, szökésről tartania nem kell, mert ha meg akart volna szökni, erre a rendőrség előtt történt kihallgatása óta elegendő ideje lett volna, továbbra nem valószínű, hogy *Dénes* a vizsgálat sikerét, szabadlábú hágysáa mellett, megbihihatta volna, mert hisz a vizsgálatot ezen ügyben a vizsgálóbíró már jóformán be is fejezte. Végül arra az esetre, ha a vádtaas ezen érvekkel szemben mégis fenntartaná a vizsgálati fogsgát, a szabadlábú helyezés biztosítékul óvadékok ajánlott fel, melynek nagyságát a vádtaas megállapításra bízta. Az óvadékok — bármily nagyságra összege-

ben — Dénes rokona, az Aufrecht és Goldschmidt özég egyik tulajdonosa, Goldschmidt Bernát ajánlkozott letenni. A váltásán azonban minden ovdák letétele nélkül rendelkezett a szabadlábalehelyezéssel.

Rendőri hírek. (Verekezés.) A Széchenyi-téren tegnap véres verekezés játszódott le. Papp Szimion és Grazda Petru nap-szamosok itt állapotban valami fölött összevessztek s kést rántva elő könnyebb természetű sérülést ejtettek egymás homlokán, arczán. Egy serki rendőr bekísérte őket, s ki-eljárás megindították ellenük. — (Meglopott paraszt ember.) Fudán Juon feleki parasztember tegnap feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes a Hunyadi-téren hagyott szekéről nagybömbenységű ételne-műt lopott el, melyet ő itt Kolozsvárt vásárolt teli szükségletei kielégítése végett. A rendőrség a nyomozást az ismeretlen tettes kiderítésére vezette.

Menetrend-módosítás a segésvár-székelvudvarhelyi h. é. vasút vonalán. F. évi november hó 1-étől kezdve a segésvár-székelvudvarhelyi vonalon az alábbi menetrend-változás fog életbe lépni és pedig: A jelenleg Székely-Udvarhelyről reggel 7 óra 5 perccor induló s Segesvárra délelőtt 9 óra 38 pcor érkező vegyes-vonat Székely-Udvarhelyről reggel 7 órakor fog indulni és Segesvárra délelőtt 9 óra 17 perccor érkezni. Továbbá a Székely-Udvarhelyről jelenleg d. u. 3 óra 5 perccor induló és Segesvárra este 6 óra 3 perccor érkező vegyes-vonat Székely-Udvarhelyről délelőtt 2 óra 30 perccor fog indulni és Segesvárra d. u. 4 óra 59 perccor fog érkezni. A részletes menetrend a megfelelő fali hirdet-ményből kivethető. A m. kir. államvasutak igaz-gatósága.

Uj ásványvizek a Székelyföldön. Még ezután jövőnk igazán rá, hogy Székelyföldünk milyen gazdag ásványvizekben. Eddig csak a vasas, szénsavas vizeket ismer-tünk, újabb konyhasót, nátriumkarbona-tot, jodot, kötött szénsavat tartalmazó bőví-zeket fedeznek fel és hoznak forgalomba. Má-láson két forrást találtak, melyek hasonlóak a Hebe és Sztokjai vizekhez. Kovásznán szin-tén két vizet fedeztek fel. Egyik nagy vas-tartalmával, a másik oldósókat tartalmazó ve-gyületeivel tűnik ki. Legújabbban pedig a Har-gita aljában, a Vargyas-patak völgyében fe-deztek fel a Gissmübliz és a Seltershez ha-sonló vizeket. Az előbbi Riemer Gusztáv és társai az utóbbi Dániel Károly és László Szándor örökösei tulajdonát képezi. Pönt a Hargita aljában gyönyörű erdős völgyben van a Gissmübliz vetezők tiszta kötött szénsav-val telített pompás viz. Még nevet nem ad-tak neki és nem vegyelemeztek, de a ki izelte, azakértől is állítja, hogy teljesen azo-nos a Gissmübliz vizzel. A tulajdonosok kö-köpué foglaltak. A szomszédságban jód-tartal-mu hő forrás van, melyet már is fűrésze-használak. A Vargyas-patak alsóbb részé-ben Király-fürdő és Szentkeresztbánya között tör fel a Székely Selters. A föld mélyéből fel-szóló szénsav magosra ugratja a gyöngyöz-ő vizet oly erővel, hogy távolabbra is elhalat-szik a zuga. A magas kopúbló pataktól ömlik ki a víz. A vegyelemezés is igaz-olja, hogy a Niederselters vizet fölülmulja. Eddig 1600 palackkal adtak el belőle, noha semmi reklamt nem csinált mellette. Pár-tatlan jósa és gyögyereje folytán terjed nap-nap után, egyik ember a másiknak ajánlja és jönnek a megrendelések, hogy alig győzik szállítani. Alig van az országban olyan szép része, mint a hol ez a forrás ered. A természet csodái elbűvölnek itt az embert. Teljesen védett hely, szépséges sziklaospartokkal, me-lyeknek aljába a zuhogó Vargyas vize mely barlangokat vájt. Egyik oldalán ós fenyő-erdők, a másikon a sziklákba változatosan ka-paszzkodó sudar nyír és fenyőfák és virágzó bokrok vannak. A tulajdonosok a jövő évben utat készítenek a forráshoz és megkezdik egy új fürdő kiépítését. A kik építkezni akarnak, ingyen helyhez juthatnak.

Amerikai örökség. Nagyvárad-ról írják: Néhány hónap előtt egy nagyobb amerikai örökségről értesítettek Lőkősházi József nagyváradi törvényszéki irodasolgát, a ki okmányait Vajó magyar pap útján ki-küldte Amerikába. Most hivatalosan érte-sítették Lőkősházi, hogy utazék Amerikába, mert a beküldött okmányok az öröksődséshoz való jogosultságot bizonyítani látszanak.

A párbaj büntetése. A Times vezércikkben foglalkozik azokkal a sikerek-vel, a melyeket a párbajjellesse liga egész Európában és különösen Spanyolországban, főleg Bourbon Alfonz herceg fardozásai következtében elér és a következőket írja: Bármi nagy azonban a nemes herceg és lelkis munkatársainak érdeme, mégis lehet-ten lett volna rövid idő alatt ily eredményre jutni, ha a közvélemény nem nyilatkozott volna meg oly határozottan a mozgalom mel-lette. A párbaj a legerősebb bizonyítéka an-nak az igazságnak, hogy a törvények tehe-telenek, ha nem áll mögöttük a közvéle-mény. Még oly hatalmas uralkodó is, mint a mi-lyen XIV. Lajos volt, hasztalan bocsá-totta ki a legszigorubb tilalmat. Párbajoztak Versaillesben, sőt palotájának közvetlen kö-zelében is. Franciaországban manapság a párbaj majdnem, hogy nevéssé vált, olykor azonban a vigjátékból tragédia lesz és a küzdők egyike halva marad a küzdőtérén. A párbaj ez idő szerint, úgy látszik, leginkább Németországban van meghonosodva. Igazolá-sára azt az egyetlen okot hozzák fel, a mely némileg indokolhatja a párbajt, hogy t. i. elég-tételt nyújt oly sérelemért, a melyet a tör-vény megtorlatlanul hagy. A német hadsereg tisztje bizonyos esetekben nem fordulhat a bíróságokhoz a nélkül, hogy általános osztra-cizmusnak ne tenné ki magát. Ennek pedig az általános halkötelezettség rendszere mel-lette az a következménye, hogy a kinek vala-melyes pozíciója van, nem elégedhetik meg a bírósági elégtétellel. Vannak ugyan be-csületbírók és egy különösen botrányos párbajot őta, mely 1896-ban fordult elő, Vilmos oszár minden erejéből odahatott,

hogy minél többször vegyék igénybe a be-csületbírókat. Angliában rég eltörölték a párbaj büntetőjogi privilégiumát és a párbajt gyilkosságnak minősítik. A spanyol szenátus-ban előterjesztették egy törvényjavaslatot, mely véget vet a párbaj kivételes kezelése-nek a büntetőtörvénykönyvben. A javaslatot a kortes ősi ülészakában el fogják fogadni. Ez is egyetlen eszköz, a mely radikálisan kiirthatja a párbaj visszaélését.

A must áldozata. Nyujtó Sándor 80 éves parasztagda Bagaméren tegnap dé-lután lement pinczejébe, a hol hordókban épen forrásban lévő must állott. Alig öt perczig tartózkodott a hordók között az öreg ember, a mikor a fejlődő szénsavgáz folytán elszédült és eszméletlenül esett össze. A mikor a ház-beliak a pinczébe megláták, már csak hul-lárra akadhattak. A halálesetről jelentést tet-tek a nagyváradi ügyészségnek. Mintán két-ségtelenül megállapítható volt, hogy az öreg ember véletlen szerencsétlenség folytán halt meg, az ügyészség utasítása folytán beszü-n-tették a nyomozást.

A király nevében. A törvényszéken az elnök az ítélőtábla ítéletét olvasta.

— Ó felsége a király nevében! — kezdte az elnök, aztán közölte az atyáival, hogy hat hónapi börtönrre ítéltetett.

Az atyái, a mint meghallja, hogy a kir. ítélőtábla szigorubb volt a törvényszéknel, a mely felmentette s értesült róla, hogy most fél esztendő börtönrre ítélték, eleinte maga elé bámul, aztán csodálkozva kérdezi az elnöktől:

— Ugyan kérem alásan, mék király ítél el engem.

— Hát a magyar király! — felelte az elnök.

— Hiszen, — szólott erre az atyái, — a multkor felmentett. Azóta pedig nem csináltam semmit.

Csendörök a község házában. Ká-szon Altizből jelentik egy esti lapnak: Konez Sándor székely gazda valamin összeszólalko-zott egy másik székelyvel a község házában. A veszekedés annyira kiélesedett, hogy a je-lenlevő két csendör megvásárolta Konez Sán-dort. Azonban olyan erősen szorították össze a megvásárolt ember kezét, hogy a községi bír, meg az esküdtek és az összeverődött széke-lyek követelni kezdték, hogy oldják meg a csendörök a bilincset s Konez Sándort bocsássák szabadon. A csendörök nem tettek eleget a kívánságnak, mire egy székely el-vette az egyik csendör fegyverét. A többiek erre verszemet kaptak skizabadiották társukat s mind a két csendört kidobták a község házá-ból, az ajtót magukra zárták, hogy a csendörök vissza ne mehessenek. Közben a községi bír tanácsára a székelyek megfontolták a dolgot s a csendör elvett fegyverét az ablakon át utána dobták. A csendörök ekkor visszatér-tek, a bezárt ajtót fesszegetni kezdték, s mi-kor ez némileg engedett, a támadt nyilván-án többször belétek a község házába. A lö-vekek közül egy talált a Pál Jókai nevű székely, kit a gölyő mellen talált, azonnal meghalt. Ezután a csendörök betörték a háza-ba s a községi bírót s három esküdteit annyira összeszurkálták, hogy életükhez kevés remé-ny van. A csendörök nem sebesültek meg. A vizsgálatot a csikszereadi törvényszék és a hadbírósa vezeti. A csendöröket letartó-ztatták.

Kivándorlók figyelmébe. New-Orleansban (Louisiana állam, Észak-Amerika) ez idő szerint igen rosszak az egészségügyi viszonyok; ez okból óva intjük a kivándorló-kat, hogy e vidéket föl ne keressék.

Romániában meggyilkolt magyar leány. Bukaresti újságok írják: Türgulésin városban körülbelül két héttel ezel-őlt ki tudódott, hogy Lepadus Elek borbély-mester Pap Gergely Mária nevű magyar ese-lédjét agyonverte s a pinczében egy hordóba rejtette. A vizsgálat a következőképpen állapí-totta meg a szörnyű büntett előzményeiről: Lepadus nemrég Bukareatbe ment eseléd-t fogadni s egy közvetítőnél megfogadta Pap-Gergely Mária. A leány eleinte nem akart elszegődni, mert Bukareatban akart maradni, a borbély azonban annyi mindent ígért neki, s a szüleinek is, a kik szintén Bukareatben laktak, hogy végre mégis elszegődött és alá-írta a szerződést. Alig volt egy hétig a bor-bély szolgálatában, máris visszaszorított Buk-a-reatbe, mert nagyon rosszul ment a dolga, a borbély azonban utána jött s most már a szü-leit is rávette, hogy menjenek hozzá. Lement tehát az egész család Türgulésinba, az öregek azonban nem sokára visszatértek és csak a leány maradt ott. Szülei távozása után még ros-zszabrá fordult a leány sorsa. Meg akart szökni, de gazdája elfogta, lecsalta a pin-czébe, s kőműves-kalapáccsal addig verte, míg a szerencsétlen leány meghalt. Ekkor bedugta egy üres hordóba. A szomszédok, a kik hallották a leány kiabálását, rendőrt fűtöttak, de közben a borbély fölment a pinczébe és elpanaszolta a szomszédoknak, hogy eselédjét megkötözték. A rendőrség em-berei nem sokára átkutatták a pinczét, s mi-kor a leány holttestét megláták, letartó-ztatták a borbélyt. A gonosz ember beismerte a bűnét. A leány szülei tizezer frank kártérítést is követelnek rajta, mert a leány volt az eltartójuk. A borbély Sirlug Zsin egyik legvagyonosabb embere, de durva és erőszakos természetűe miatt mindenki gyűlölte.

Az osztályosjáték húzása. Az osztály-sorsjáték tegnapi húzásának eredménye a kö-vetkező:

602.000 koronát nyert: 39310.
2000 koronát nyertek: 13380 18022 24771 33157 56918 72246 81813.

1000 koronát nyertek: 10698 21651 45766 48915 60505 75321 75375 77142 103535.

500 koronát nyertek: 33082 35564 39020 49369 60581 60775 87470 87116 89968 96464 100581 102441 103925.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

A veszett kutya áldozatai. A „Medgyesi Lapokban” olvassuk, hogy Berethalmon (Nagy-Küküllő vm.) egy veszett kutya három gyer-meket borzalmasan összemarozangolt. A sérült gyermekeket a község előjárósága felszállította a budapesti Pasteur intézetbe. A község lakó-sága a garázdálkodó veszett ebet agyonütötte.

Határszéli forgalom. Predéalon okt. 24-án belépett 244 személy, kilépett 441 szé-mély. Ebből belépett hamis okmányokkal 0, lejáró okmányokkal 6, okmány nélkül 10, ide-gen alattvaló 41 személy. Kilépni akart ha-mis okmányokkal 1, lejárt okmányokkal 0, ide-gen okmányokkal 0, hiányos okmányokkal 0, kiskoru leány, 20 éven alul 2. Az eljárás meg-indítottat 17 személy ellen. Romániából ide átkísért magyar honos toloncz 2 személy. Ma-gyarországról Romániába visszatért román ki-vándorló szidó 0 személy.

Művészet.

*** Veér Judith rózsája.** Ma már az első főpróbát is megtartották a Lampertth Géza „Veér Judith rózsája” cz. hazafias szellemű színművéből. A pénteki bemutató előadás-on jelen lesz a szerző is, irodalmunknak ez ismert nevű jeles poétája. A „Veér Judith rózsája” ezen a héten csupán egyszer kerül színpa-ra. Főszerepeit Sebestyén (Veér Tamás), Hid-végi (Both kapitány), Tóvölgyi (Veér Judith), Berlányi (Sárika), Árpási (Öz. Tóthné), Mé-száros (Imre), Véese (Bercsényi), Szent-györgyi (Öreg paraszt), Mátrai (ezigány) játsszák.

*** Molière-est.** Holnap, esütörtökön Molière „Tortuflé”-je kerül színpa Janovics igazgató-val, Lászlóval, Mészárossal, Tóvölgyivel, Hor-váth Paulával, Laczó Arankával, Báthory-al, Hidvégivel, Sebestyénnel, Deszérivel a főszerepekben. „Tortuflé” után Soupe örök-beesű vig operáját, „Szép Galathéa”-t adják, Csurgay Adélla a szímszerepben. Gany-me-d szerepében pedig a színház új tagja a közönségünknek egy kedves ismerőse, Gergely Giza fog először fellépni.

*** Makranczos hölgyek.** László egykezettel folynak a p-bók a legközelebbi nyékes be-mutatóra, a Lincke Makranczos hölgyek (Lysistrata) című operettjére. A darabot Rubos rendezi s Virányi karmester tanította be. Az előadásban csaknem az egész szemé-lyet részt vesz s a külső kiállításra is kivé-teles gondot fordít az igazgatóság. Hogy a híres Szent-János bogár dal fenyhatása el ne vesszen, a villanyvilágítást is berendezik ezekre az előadásokra. A „Makranczos höl-gyek” bemutató előadását hétfőre tűzte ki az igazgatóság.

*** Színészet Segesvárt.** Dombai Mihály szin-társulata hetenként délután és este ifjúsági előadásokat rendez Segesvárt. Az október 23-án tartott ifjúsági előadást az állami tan-ítézetben kívül megjelentek a román kath., a gör. kel. román elemi iskolák tanítójukkal, a székely-egyházban és a tanítóképző intézet-ben vendégek a nagy karnak együttesével. Az előadás az iskolák növendékeit láthatólag gyö-nyörködtet. Dombai ez újításával határozot-tan jó szolgálatokat tesz a magyar ügynek.

*** Művészeti és hangverseny-iroda.** Dayka Balázs a Vigszínház tagja, a fővárosban évek óta kitűnő sikerrel működő hangverseny-iro-dát vezet, a mely eddig az összes sziniga-gatókkal vendégjátékokat, valamint számta-lan fővárosi és vidéki Jótékonyegyesületek, Kaszinók és Társaskörökkel karöltve a leg-fényesebb anyagi és erkölcsi eredményre járó hangverseny-estélyeket rendezi. Az iroda összeköttetéséinél fogva ma már fokozott mértékben azon kedvező helyzetben van, hogy a szinigazgató urakat és az egyesülete-ket, a kik vendégzerepléseket, vagy hang-verseny-estélyeket rendezni szándékoznak a fővárosi művészek és írók megnyerésében az utánjárás és tetemesebb anyagi költségek ter-heitől megkímélheti.

Színházi műsor:

Szerda: Traviata (b. 22. sz.).
Csütörtök: Szép Galathéa és Tortuflé (b. 23. sz.).
Péntek: Veér Judith rózsája. (Ujdonosság 1-ór b. 24. sz.).
Szombat: János vitéz (b. 25. sz.).
(d. u.: Koldus diák.)
Vasárnap (este): A bajusz (b. 26. sz.).

Irodalom.

*** A magyar nyelv és a világnyelvek.** A nyelvtudományi társulat — mint Budapestről jelentik — a nyári szünet után tegnap tar-totta első ülését Szily Kálmán elnök vezeté-sével.

Elsőnek Bercsik Árpád olvasott fel A magyar nyelv és a világnyelvek czímen. Az előadó főleg az idegen s kiváltságos a német nyelvnek elhatárolását félti a mi magyar nyel-vünk. Az idegen szók és idegen példabe-szűdek fordítása határozottan határnyára van a magyar nyelvnek, ezek s a rendszeres ros-zszul, sok szerint fordított kifejezések szokásá-válnak s később még az irodalomba is bevo-nulnak. Ez ellen erőlesen kell küzdeni. Sok-szor mondják, hogy „lumpol”, holott erre van kitűnő magyar szavunk: korhelykedik, tivor-nyázik, mulat.

A németeknek is sokat kell küzdeni a francia- és angol nyelvvel, de ott mindenki, még a oszár is küzd a nyelv javítása és tisztításáért. A svédek szintén különösen a német nyelv inváziója ellen vélekeznek, egy-most alakult nagy nyelvtisztító egyesület ke-reteben. Küzd nemcsak a német, hanem a dán és norvég, tehát legközelebbi rokonainak nyelve ellen is.

A németek minden téren küzdenek az idegen nyelvek ellen, az állam, a társadalom, a oszár, a katonák, a tudósok, kereskedők és iparosok mindannyian az idegen szók, ide-gen példabeszűdek ellen küzdenek és ezt ne-künk is követnünk kell, mert a nyelv tisz-

tsága, a legfontosabb biztosítóka a nyelv fenmaradásának.

Bercsik azzal fejezi be érdekes felolvasá-sát, hogy fejleszteni, bővíteni és újítani kell a magyar nyelvet, hogy ősi nyelvünk újra ragyogjon régi fényében.

A tetszéssel fogadott előadás után Horger Antal „A keleti székelység nyelvjárásai tér képe” czímen értekezett. Az előadó tanulmá-nyozta a székelylek nyelvjárását és összeállí-totta a keleti nyelvjárás térképét, a melyet aztán követni fog a nyugati is. A térkép a fonetikus nyelv-sajátosságokat tünteti fel.

Az előadások után zárt ülést tartott a társaság választmányá.

*** A Brehm „Állatok Világa” magyar kiadá-sának most jelent meg a 170 ik füzet.** Ebben Löwy József tanár a rovarok életmódjában ta-pasztalt változatoknak számos példáját mutatja be. Folytatlagosan tárgyalja a vízben nevelkedő ascsákat, megemlékezik a rágó fatetűkről, me-lyek közé a lakás porában élő porietvek is tartoznak, az állatok testén élősködő szőr és toll-tetvekről, melyek a szörnek és tollnak lágy részeivel táplálkoznak, a természetéről, a konyhában alkalatlan oszónyok: a muszka és svábbogarak fejlődéséről. Ebben találunk helyet a szin és alak utánzás általános ismert példái a galyat s levelet utánzó botoszka és vándorló-level és e füzetben kezd telserolni a rónák és rétek hegedűs sáskáit. A régieknek a sáskáról alkotott mesés fogalmai után 1748-ig elsorolja a hazánkban emlékezős nagy sáska-jásokat. Ma a rovartan legérdekesebb alakjait a természetet, az ugynevezett „fehér hangyá-kat” összefoglaló tanulmányban ismerteti, mely-nek megalkotásában legjobb ismerőjük Silvestri megfigyeléseit veszi alapul. A természet a ro-varvilágban szokásaikban, tevésk. módjában százelekeppen alkalmazkodva valóságos állami berendezkedésben élnek, mely a méhek, da-raszkak és hangyák együtteséhez hasonlít. A természet népet szintén kaszokra osztják a bűvárok. — Ezek a kaszok a szárnya-sok és munkások, némely fajnál mellettük a katonák is jut szerep. Lényegesen abban különbözik a többi rovarok állami berende-zésétől, hogy a nőstény, vagy királyné mellett egy him, egy király is életbe marad a természet társadalmában. Valóságos monogam házias életet élnek. A kaszok rovaroknál valóban nincsenek meg, mert miután alak más és más munkát végez, más szervezettel, más helyen, de mind egy közös cél szolgálá-tára. A him és a nőstény is csak a szervezete által megszabott kötelességet teljesíti, midőn a nép szaporításáról gondoskodik, de semmi ki-váltságban része nincsen. Így van ez a méhek-nél és a hangyáknál is és ez adja meg a ro-varok állami berendezésének természetesen so-czális karakterét. Mert az író az állatok életnyilvánulásaiban, csakugy mint szervezetük kialakulásában egymásra való kölcsönhatást lát, ezeken a parányi gondolkodó csöppségeknek államát az ember társadalmi egyttelével hasonlítja össze. Szerinte az egyttelésnek ezek a nagy keretei ellentétek alakjában állnak egymással szemben. Az alsóbb rendűeknek a sok egyének akarata az egyttelés érdekében szervezett ösztönök, míg a magasabb ember-nél az egyén-küld és kivonhatja magát a kö-zös érdek alól. Ebben, mert az ember sorsát szükségézet irányítja és elégtelenség, gond, lelki és testi fájdalom természetesen viszi a maga útján tovább — rejlik oka annak, hogy az embernek utópiákkal kell gyöttenie magát és hogy a széhuzó törekvések ellenében és az egyttelés megszabott labilis rendszerében fön-maradjon a teremtmények között az ember az egyedül lény, mely egész életén át élni tanul. A füzet a Légrady Testvérek könyvkiadásában jelent meg.

Törvénykezés.

§ A belényesi mandátum. Nagyváradról táviratozzák: Butén János belényesi orsz. képviselő mandátuma ellen, mint tudva van, a Kuria vizsgálatot rendelt el s a vizsgálat vezetésével a nagyváradi ítélő táblát bízta meg. Plopu ítélőtáblai bíró már eddig több száz tanut hallgatott ki, de még ugyanannyi tanu vallomása van hátra. Azonban akadály merült fel a többi tanu kihallgatása tárgyá-ban, mert a kérvényezők által letétbe helyezett költségek elfogytak. Plopu ítélőtáb-lai bíró felhívta a kérvényezőket, hogy új-ból helyezzenek 8000 koronát letétbe, mert a mig ez meg nem történik, a vizsgálatot nem folytathatja.

§ Hamis pénzgtyártók a törvényszék előtt. A kolozsvári rendőrségnek már régebben tudomására jött, hogy a városban hamis pénz-verbó banda működik. Ez év augusztus havá-ban sikerült is a tetteket kézrekeríteni. A nyomozás szállal ugyanis Ciburka Ignéz taglányai munkának szentgyörgyhegyi laká-sra vezettek, a hol feltalálták a teljesen fel-szerelt műhelyt is, mely csupán egykoronás-sok gyártására volt berendezve. A gyártott pénz főleg Kolozsvár vidékén hozták forga-lomba, mivel a falusi nép nem bír oly jár-tassággal a pénznek megítélésében, mint a városi közönség. Ciburka bevallotta a ki-hallgatásán, hogy feleségével együtt már két év óta üzték a hamis pénzgtyártást — s a mint a körmőzbányai hivatal szakvéleménye jelentette — meglehetősen jártassággal. Tettők okául hét tagu családoknak nyomorát és in-ségét hozták fel s e miatt jutottak a bűn ösvényére. A kir. törvényszék Ciburkát két hónapi fogsázzal sújtotta saját beismeré-e alapján, mely a vizaglati fogsággal kitöltött-nem vétetett, feleségét pedig 3 napi fogsáz-büntetéssel ítélte. Ciburka az ítéletében meg-nyugodott, de felesége semmiségi panaszt je-lentett be.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök a törvényható-ságokhoz.

Budapest, okt. 25. Báró Fejérváry Géza miniszterelnök ma az összes tör-vényhatóságokhoz leiratot küldött, mely-ben közli a kormánynak uj kinevezését.

Erről a leirat az értesíti a tör-vényhatóságokat, hogy ez a kormány, a jelen válságos helyzetből való kibon-takozásnak alkotmányos uton megvaló-sítandó feladata mellett, céljául tűzte ki, hogy a kormányzás minden irány-ban a törvényességet szigorúan fenn-tartsa.

Ezen alapon számít arra, hogy tör-vényes és alkotmányos törekvései elé a törvényhatóságok akadályt gördíteni nem fognak. Ellenkező esetben a kor-mány a rendelkezésére álló törvényes eszközöket a legszigorubb következet-séggel fogja alkalmazni.

Konti József temetése.

Budapest, október 25. Konti József zeneszerzőt ma délelőtt temették el nagy részvétel mellett. A sírnál Beöthy László szinigazgató búcsúztatta el.

Oroszországi vasutasok sztrájkja.

Pétvárv, okt. 25. Pétervárott és Moszk-vában az összes vasutasok kimondták a sztrá-jkot. Több ezer utas várja a vonatok indu-lását.

Ékszeroltva színészek.

Budapest, okt. 25. A fővárosi rendőrség ma nagy ékszeroltvájsának a nyomára. Báró Pongrácz Jenőnének, ki a fővárostól távol van, Csik Imre és Ladányi Miklós nevű vidéki színészek betörtek a lakásába és a bárón nagyértékű ékszeret elloptak. Csik Imrét Gölnözbányán, Ladányi Miklóst Hollóson tar-tóztatták le. A letartóztatott színészek beis-merték a lopást Csik kijelentette, hogy szin-igazgatót akart lenni s azért törtek be a la-kásba.

Körözött nagykereskedő.

Budapest, okt. 25. Stern Zsigmond, volt budapesti nagykereskedő a törvényszék hi-telezési csálás miatt vád alá helyezett. A fővárgyalás mára volt kitűzve, de Stern meg-szökött a fővárosból. A törvényszék elrendelte körözötését.

Közigazdaság.

× Kolozs vármegye állategészségügye. A legutóbbi hivatalos kimutatás szerint Kolozs vármegye területén a következő ragályos állategészségűk fordultak elő: Ragados szá-j-és körömfájás: mezőörményesi Komlórd, Mezőkirályfalva, Mezőörményes 6 u., Orosz-fája; Septér 2 u., tekei Bátor 2 l., Budarló, Dedrád 14 u., Dedrádszék 2 u., Faragó, Harasztos 4 u., Kísfilpös, Kozma-telke 5 u., Mezőkered, Oláholyos, Paszmos 5 u., Szászakna 6 u., Szabanyieza 4 u., Száspéntek, Szokol 10 u., Teke, Vajola. Bivalypész: almási Magyaragyzsombor. Ser-tésorbanca: mezőörményesi Nagynyulas; te-kei Nagyida. Sertésvész: almási Középlak 6 u., bányhunyadi Meregő 4 u., mezőör-ményesi Mezőujlak 2 u., nádasmenti Egeres, Türe; tekei Mezőkered.

× Áruforgalmi statisztika. Az áruforga-lom Ausztria és Magyarország között szept-tember havában statisztikai kimutatások sz-eint a következő volt: A behozatal Magyar-országból 97.1 millió korona 4.3 millió mé-termaza és 501.200 drb. A kivitel—Magyar-országba 104 millió korona 7.4 millió mé-termaza és 89.600 drb. A bevitel Magyar-országba 1905 januártól bezárólag szeptemberig 672 millió korona (—55.7 millió korona a mult év ugyanezen időszakához képest). Az értékkivitel Magyarországra 725.4 millió ko-rona volt (—1.2 millió). Az ideiglenes keres-kelemi mérleg e szerint Ausztriába január-tól szeptemberig 23.4 millió aktívumot mutat ki ellentétben a mult év ugyanezen időszaka-ban volt 3.5 millió korona passzívumával.

Felelős szerkesztő: HEGYESY VILMOS.

Kiadó és lap tulajdonos: AJTAI K. ALBERT

NYILT-TÉR.

NESTLÉ FELE gyermek-liszt.
Főfelmutatlan
gyomorfájások, diarhecia, bélhurubban szenvedők számára.
Kapható gyógyszerárak és drogériákban.
Kiszerelt csomagok fel dobozok a 1 Korona.
A kiszerelt csomagok probadozók és főleg a gyer-mek kezelésére alkalmas a NERUDA HÁNDORNAI fále.
Graklában BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utca 7 sz.

Magyar kir. államvasutak üzemeltetőség Aradon.

Sz. 25519-1905.

352 1-3

Pályázati hirdetés.
(Talpfák szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetőségének 1905. évi februárius havától ugyanazon év április hó végéig szállítandó, lehetőleg teljesen száraz 8000 db. 1.5 m. hosszú, 0.18 alsó, 0.13 felső szélességgel és 0.13 m. vastagsággal bíró, lehetőleg száraz III. rangú **tölgy talpfára** van szüksége, a melyek szállítására nézve ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a pályázati határidőig napoként — a hivatalos órák alatt — valamennyi államvasuti üzemeltetőségénél, hazai kereskedelmi és iparkamaráknál, az országos iparegyesületeknél, a kereskedelmi muzeum igazgatóságánál és a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál megtekinthetők, illetve a szóban levő ajánlati felhívás és ajánlati űrlap az alólirott üzemeltetőségénél ingyen kapható, míg az általános és különleges szállítási feltételek csakis készpénz fizetés ellenében a m. kir. államvasutak nyomtatványtárából (Budapest, Andrassy-ut 73-75. sz. a.) 50, illetve 30 fillérnyi áron szerezhetők meg.

A szállítás a m. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó általános, valamint a talpfák szállítására vonatkozó különleges feltételek értelmében eszközölendő, mely feltételek a pályázati határidőig alólirott üzemeltetőség anyag- és leltárbeszerzési osztályánál, valamint a m. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzemeltetőségénél — napoként a hivatalos órák alatt — megtekinthetők.

Az ívenként 1 kor. okmánybéllyel ellátott ajánlatok ezen alábbi külső címmel: **Ajánlat III. rangú tölgy talpfák szállítása iránt 25519-905. számhoz 1905. évi november hó 21-ének déli 12 órájáig** a magyar királyi államvasutak aradi üzemeltetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők. Bónatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5%-a készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban 1905. évi november hó 20-ika déli 12 órájáig az aradi üzemeltetőség gyűjtőpénztárána létéendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyekben javítások, vakarások fordulnak elő, nemkülönben, melyek nem a kitűzött határidőig

érkeznek be, vagy pótlólag, esetleg táviratilag tételnek, végre olyanok, melyekre nézve az előírt bónatpénz le nem tétel, figyelembe vételre nem számíthatnak. Aradon, 1905. évi október havában.

Az üzemeltetőség.

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Mindenféle

FAJ-VADAT

akármilyen mennyiségben jó árért vesz:

SEBASTIAN SCHERRER,

Wildexpot, Marburg, (Steierország.)

351 2-2

Orosz tea eredeti csomagolásban.

Feltűnő eredmény!

Házilag készíthető igen jó

likörök és rumok

előállítására kitűnő francia likör és rum aromákat hozok forgalomba, melyeket 1 liter likör vagy rum készítéséhez való adagokban árusítok. U. m.: Allasch, Ananász, Anisette, Baraczk, Benedictiner, Chartreuse, Császárkörte, Curacao, Kávé (Mocca), Kömény, Maraschino, Rózsá, Vanília, Rum-Ananász, Rum-Jamaika.

Készítése gyors, olcsó és tiszta.

BURGER FRIGYESdrogueria- és illatszer-kereskedése
KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér.

Általános megelégedés!

Francia gummi-különlegességek.

MEGHÍVO.A Kolozsvári Iparosok Hitelszövetkezete
felszámolás alatt**rendes közgyűlésére,**

mely 1905. november hó 7-én (kedden) d. u. 5 órakor az Iparos-Egylet termében (Mátyás király-tér 23. szám I. emelet) fog megtartatni.

Tárgysorozat:

1. A felszámoló-bizottság jelentése.
2. Az 1903. és 1904. évi számadások bemutatása, a mérleg megállapítása, a felügyelő-bizottság előterjesztése.
3. A felszámoló-bizottság kilépési és elhagyatásainak bejelentése.
4. Szabályszerűen bejelentett indítványok.

Jegyzet: Miután az október 22-ére egybehívott közgyűlés határozatképtelenség folytán megtartható nem volt, jelen közgyűlés az alapszabály 31. §-a értelmében — tekintet nélkül a megjelent tagok számára — határoz a kitűzött tárgysorozat felett.

A közgyűlésen csak igazoló-jeggyel vehetni részt, mely jegy a tagot illető szavazatok számát is jelöli, az igazoló-jegyeket a felügyelő-bizottságtól és egy igazgatósági tagtól alakított bizottság mai naptól kezdve a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig állítja ki, mely alkalommal a mérleg, nyereség- és veszteség számla egy példánya is kézbesítettik.

353 1-1

Eddig fölülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle

valódi tisztított

MAJ-OLAJ

törv. védett főliszterelésben.

Sárga palackja 2 kor., fehér 3 kor.
Maager Vilmostól Bécsben.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palack az itt levő szalaggal (vörös és fekete nyomás sárga papíron) van elzárva.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatos és rendeltek mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész test szerveszetét, különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.

Kapható az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerárában és drogueriában.

Főraktár és főelárúsítás az osztrák-magyar monarchia részére:

Maager Vilmos

Bécs, III. 3., Heumarkt 3.

Utazások törvényesen üldözöttnek. 342 2-18

Legdúsabban fölszerelt és legizlésebben dolgozó nyomda Kolozsvárt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az 1882. évben alapított és azóta tetemes áldozatok árán a haladó kor kíváncsaihoz képest folyton a legmodernebb anyagokkal ujtott nyomda az

**AJTAI K. ALBERT
KÖNYVNYOMDÁJA**

mely leginkább alkalmas irodalmi művek, folyóiratok, hetilapok, iskolai értesítők, üdvözlő iratok, oklevelek és más meghívók, tánczrendek, körlevelek, számlák, üzleti kártyák, részvények, árjegyzékek, névjegyek, szóval mindama nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses kiállítás belbecsét is emelni van hivatva; de éppen olyan csinnal és

felette leszállított jutányos árban

készít bármely más, egyszerű kiállítású nyomtatványokat is és mindezek nemcsak csinos és hibátlan, hanem a megrendelő által megszabott időre való pontos előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.